

SENDİKACILAR! AB'Yİ ARTIK ÖĞRENİN

Aydınlık Dergisi, 17 Ekim 2004

Yıldırım Koç

Avrupa Komisyonu'nun 6 Ekim 2004 tarihli Türkiye İlerleme Raporu'nun ve Avrupa Komisyonu'nun Konsey'e ve Avrupa Parlamentosu'na ilettiği 18 sayfalık tavsiyesinin yayınlanmasının ardından, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin ülkemizdeki işçiler ve memurlar açısından ne kadar büyük yararlarının olacağı yolunda açıklamalar yapıldı. Bu açıklamaları yapanlar, ne yazık ki, konuyu incelemeden konuşuyorlar.

Madde madde (tekrar) yazayım:

(1) Türkiye, Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde, Avrupa Birliği müktesebatına (mevzuat bütünlüğüne) uyum sağlamak zorundadır. Bugün Avrupa Birliği müktesebatı içinde, işçilerin ve memurların ücretleri, sendikal hak ve özgürlükleri ve grev hakları konusunda herhangi bir düzenleme yoktur. Avrupa Birliği Konseyi'nin bu konularda yönerge çıkarması mümkün değildir. Bu konu, Avrupa Topluluğu Antlaşması'nın Nis Antlaşması sonrasındaki biçiminde Madde 137/5 olarak düzenlenmiştir. Tekrar ediyorum. Avrupa Birliği'nin bugün bu konularda, Türkiye'nin uymakla yükümlü bulunduğu bir düzenlemesi yoktur ve olamaz. Artık öğrenin bu gerçeği. Avrupa Birliği ülkelerindeki gelişkin haklar, ulusal mevzuatlarla sağlanmıştır ve Türkiye'nin bunlara uyum yükümlülüğü bulunmamaktadır.

(2) 7 Aralık 2000 tarihinde Nis Zirvesi'nde kabul edilen Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi bugün yalnızca tavsiye niteliğindedir. Bu bildirme, Avrupa Konvansiyonu tarafından hazırlanarak 18 Temmuz 2003 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi'ne sunulan Avrupa Birliği Anayasası'na ikinci bölüm olarak konmuştur. Ancak Anayasa henüz yürürlüğe girmemiştir. Girse bile, bu Anayasada öngörülen haklar son derece sınırlıdır. Madde II-12, "herkes, çıkarlarını korumak için sendikalar kurabilir ve sendikalara üye olabilir" demektedir. Madde II-28, işçilerin ve işverenlerin, "ulusal yasalara ve uygulamalara uygun olarak" uygun düzeyde "toplu iş sözleşmesi görüşmesi yapma ve imzalama, grev eylemi de dahil olmak üzere, çıkarlarını korumak amacıyla, çıkar uyuşmazlıkları durumlarında, toplu eylem yapabilme hakkı"nı tanımaktadır. Tanınan haklar bu kadardır. Dikkat edileceği gibi, ILO Sözleşmelerine hiç atıfta bulunulmamaktadır. Ayrıca, grev hakkında yalnızca "çıkart uyuşmazlıklarında grev" olanaklıdır. Hak grevi, diğer bir deyişle, imzalanmış toplu iş sözleşmesinin işverenlerce uygulanmaması durumunda uygulanan grev, bir hak olarak tanınmamıştır. AB Anayasası kabul edildikten sonra Türkiye'nin uymak zorunda olduğu, yalnızca yukarıda belirttiğim sınırlı haklardır. Bunlar da zaten mevzuatımızda mevcuttur.

(3) Avrupa Komisyonu'nun 6 Ekim 2004 raporunda çalışma yaşamı konusunda yer alan sınırlı eleştiri ve önerilerin hiçbir değeri ve zorlayıcı niteliği yoktur; çünkü bunlar yalnızca bir tavsiyedir. Geçmiş yıllardaki raporlarda bu tavsiyeler daha kapsamlıydı. Bu yıl biraz daha daraltıldı. Bu tavsiyelerin rapora nasıl sokulduğu ise ayrı bir hikayedir.

(4) Türkiye Hükümetleri bu konuyu öğrendiklerinden, bu alandaki talepleri de ciddiye almamaktadır. İlerleme raporlarına yanıt olarak hazırlanan ve Türkiye'nin yükümlülüklerini ayrıntılı olarak belgeleyen Türkiye Ulusal Programlarına bakanlar, bu tavrı açıkça görebilirler. 2001 yılında yayımlanan birinci "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı"nda iş güvencesinden, hak grevi dahil grev hakkından, 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmelerinden söz edilmektedir (Madde, 2.1.2). Halbuki 24 Temmuz 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ikinci "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı"nda sendikal hak ve özgürlükler konusunda hiçbir yükümlülük yer almamaktadır (Bkz.Siyasi Kriterler Bölümü, Madde 2). Türkiye'deki Avrupa Birliği Genel Sekreterliği geçen iki yıllık süre içinde bu alanda AB müktesebatında bir düzenleme bulunmadığını ve Türkiye'nin bu alanda bir yükümlülüğünün olmadığını öğrenmiştir.

(5) Avrupa Komisyonu, hukuku çiğneyerek Türklerin serbest dolaşımını kesinlikle engellerken, Avrupa Birliği vatandaşlarının Türkiye'de çalışmasının önündeki engellerin kaldırılması konusundaki sözlerin yerine getirilmesini talep etmektedir (2004 İlerleme Raporu, s.81-82).

(6) Avrupa Birliği'ne hayalci bir biçimde umut bağlamak yerine, Avrupalıların Türkiye'yi parçalama çabalarına olanak sağlayacak biçimde Anayasanın 90. maddesine 7 Mayıs 2004 günü eklenen hükümden yararlanarak 87, 98, 94 ve 158 sayılı ILO Sözleşmeleri başta olmak üzere, uygulanması artık kendiliğinden ve zorunlu olan daha sağlam araçlara başvurmak daha doğru değil mi?

Sendikacılar! Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde işçimize ve memurumuza bir hayır gelmeyecek. Bu konuda hayalciliğin alemi yok. Diğer taraftan, elinize geçmiş olan büyük olanaktan yararlanın, Anayasanın 90. maddesine eklenen hüküm sonrasında ILO Sözleşmelerinin gücünü anlayın, umudunuzu onlara bağlayın ve yargı kararları aracılığıyla bu olanaktan yararlanın.